

XVII Ogólnopolska Konferencja Przekładowa *Parateksty przekładu*

Kraków, 16 -17 kwietnia 2010

Zakład Przekładoznawstwa i Portugalistyki Instytutu Filologii Romańskiej UJ
oraz Redakcja pisma *Światy Oryginał* i Przekładem

ul. Mickiewicza 9/11, Kraków * tel. (4812) 663 23 21 * fax (4812) 422 67 93 * E mail: jerzy.brzozowski@uj.edu.pl; maria.filipowicz-rudek@uj.edu.pl

Paratekst to to, dzięki czemu tekst staje się książką i jako książka trafia do czytelnika, czy teórogoólniejópubliczności: tak definicję proponuje Gérard Genette we wprowadzeniu do *Seuils* óksięki powicnej elementom paratekstowym. Francuski literaturoznawca zalicza do nich *šperitekstyö* (tytuł nazwisko autora, przedmowa, motto, dedykacja, przypisy...) oraz *špitekstyö* (recenzje, wywiady nt. dzieła, korespondencje ...). Nie są one zwykłymi *šuzupieniamiö* umieszczonymi wokół tekstu; nie stanowi te tylko swego rodzaju *šstrefy przejciowejö* między tekstem, a tym, co nim nie jest: parateksty stanowi dla Genettea miejsce *štransakcjiö*, w którym realizuje się pewna strategia oddziaływania na odbiorcę, mająca prowadzić do dobrego przyjęcia tekstu i jego lektury w *šciwej*, a więc takiej, jak zakłada autor i jego sprzymierzeniecy.

Dzieło przełomowe ma szczególny charakter: jest nadal dziełem swego autora, ale *šinaczejö*, co sygnalizuje już zmieniony (najczęściej) tytuł i nowy element: nazwisko tłumacza na karcie tytułowej (jeśli się go nie pomija, co dawniej było częstą praktyką, a i dziś się zdarza). Dzięki *šodtworzeniuö* w obcym języku zaczyna ono funkcjonować w nowym obiegu kulturowym, ma trafić do nowej publiczności. Towarzyszące mu parateksty mogą stać się miejscem *štransakcjiö* óniekoniecznie przy tym takich samych, jakie zachodzi w paratekstowej oprawie oryginału. Urpo Kovala (*Target* 8.1, 1996) zaobserwowała różnice w ich funkcjach i rangach, i zaproponowała następującą ich typologię:

ó *šparateksty skromneö (modest paratexts)*, zawierające jedynie niezbędne elementy, jak tytuł nazwisko autora;

ó *šparateksty handloweö (commercial paratexts)*, których zadaniem jest reklamowanie innych pozycji tego samego wydawnictwa;

ó *šparateksty informacyjneö (informative paratexts)*, opisujące dzieło i umieszczające je w pewnym kontekście;

ó *šparateksty ilustracyjneö (illustrative paratexts)*, zawierające ilustracje na pierwszej i ostatniej stronie okładki.

Typologia ta nie wyczerpuje rzecz jasna wszystkich możliwości, a studium Kowali nie pokazuje wszystkich form i funkcji paratekstów. U wiadomości jednak, która stanowi one przedmiot wartościowego zbadania w różnych ujęciach (np. socjologicznoliterackim, historycznoliterackim, komparatystycznym...). Redakcja *Między oryginałem a przekładem* zaprasza więc do refleksji na temat paratekstów przekładu, proponując podjęcie w rozważaniach następujących kwestii:

Czyjego autorstwa są parateksty?

Kto potrzebuje paratekstów i dlaczego?

Czy są teksty, które wymagają się o paratekstów? Jakich paratekstów? Jakie teksty opatruje się paratekstami? np. opatrujemy nimi tekst liryczny? tekst odległy w czasie? tekst należący do kanonu? nowoczesną powieść?

Kiedy (jaki) paratekst okazuje się w przekładzie zbliżony?

Jakiej wiedzy o adresatach dostarczają parateksty? Czy parateksty sygnalizują czytelnikowi, że ma do czynienia z tłumaczeniem? Czy kierują jego uwagę na specyficzne cechy oryginału i na sposób jego funkcjonowania w kulturze wyjściowej?

Czy parateksty informują o problemach przekładowych? Czego na ich podstawie można dowiedzieć się o estetyce przekładu? O historii przekładu? O normach przekładowych?

Zagadnieniom tym poświęcona będzie planowana w dniach 16-17 kwietnia 2010 Ogólnopolska Konferencja Przekładowa „Między oryginałem a przekładem” oraz tom *Między oryginałem a przekładem XVII* pod red. Elżbiety Skibińskiej.

Zgłoszenia do udziału w Konferencji prosimy nadsyłać na adresy:

maria.filipowicz-rudek@uj.edu.pl lub jerzy.brzozowski@uj.edu.pl

do dnia 15 marca 2010.

Wpisowe, płatne na nasze konto z dniem powiadomienia o zakwalifikowaniu wystąpienia, będzie wynosić 180.- zł (doktoranci: 70 zł).